

ข้าราชการกับการเปลี่ยนแปลงสู่รัฐบาลดิจิทัล

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

นายวันชัย แผ่นทอง

ผู้อำนวยการส่วนปฏิบัติการที่ 7 สำนัก 11

สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2562

เอกสารวิจัยเรื่อง ข้าราชการกับการเปลี่ยนแปลงสู่รัฐบาลดิจิทัล

โดย นายวันชัย แผ่นทอง

อาจารย์ที่ปรึกษา พลตรี พิศณุ คงเมือง

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2562 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี

(ธีระพงษ์ เย็นอุทก)

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พลตรี

(พิศณุ คงเมือง)

ประธานกรรมการ

พันเอก

(ฉกาจ ชันดี)

กรรมการ

พันเอก

(นิพนธ์ บุญศิริ)

กรรมการ

พันเอก

(ภาณุ เทียนทองดี)

กรรมการ

พันโทหญิง

(ธีรานุช สิงห์พันธุ์)

กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	นายวันชัย แผ่นทอง		
เรื่อง	ข้าราชการกับการเปลี่ยนแปลงสู่รัฐบาลดิจิทัล		
วันที่	กันยายน 2562	จำนวนคำ : 5,082	จำนวนหน้า : 17
คำสำคัญ	รัฐบาลดิจิทัล, เทคโนโลยีดิจิทัล, ทักษะด้านดิจิทัล		
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ		

การเปลี่ยนแปลงสู่รัฐบาลดิจิทัล ข้าราชการเป็นกลุ่มบุคคลที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการภาครัฐ จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อมุ่งไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ผลการศึกษาเรื่องข้าราชการกับการเปลี่ยนแปลงสู่รัฐบาลดิจิทัล สรุปแนวทางการพัฒนาข้าราชการสู่รัฐบาลดิจิทัลดังนี้ องค์กรภาครัฐ เข้าใจและกำหนด ยุทธศาสตร์การเปลี่ยนแปลงให้เป็นองค์กรดิจิทัล มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนา ทักษะด้านดิจิทัลให้กับข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ เช่น สถาบันพัฒนาบุคลากร ด้านดิจิทัลภาครัฐ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) เป็นต้น การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะด้านดิจิทัล การสร้างแรงจูงใจในการพัฒนา ตนเองด้านดิจิทัล เช่น ค่าตอบแทนพิเศษ เป็นต้น การสร้างเสริมจิตสำนึกในการรักษา ความปลอดภัยและความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานดิจิทัล การสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องเข้าสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล

ABSTRACT

AUTHOR : Mr.Wanchai Phaenthong
TITLE : Officials and Changes to the Digital Government
DATE : September 2019 **WORD COUNT** : 5,082 **PAGES** : 14
KEY TERMS : Digital government, Digital technology, Digital skills
CLASSIFICATION : Unconfidential

Government officials are the group of people who are extremely important for driving government management to become to the digital government. For this reason officials need the knowledge about digital technology. Results of the study, officials and the changes to be the digital government shows that the government should have the agency responsible for developing digital skills for the officials. The government organizations should understand and formulate a change strategy to be a digital government. The government should establish agencies responsible for developing digital skills for government officials and government personal. Such as Thailand Digital Government Academy (TDGA), the Office of the Civil Service Commission (OCSC) etc. The government should enhancing knowledge and understanding of digital skills and motivating for self-development in digital skill for officials, for example, the special compensation etc. Also creating a sense of security and understanding of digital applications, and creating knowledge to understanding of the importance and need to become the digital government.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาในวิทยาลัยการทัพบกหลักสูตรหลักประจำ ทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้ ทักษะ และแนวคิดหลากหลายทั้งด้านองค์ความรู้และหลักพื้นฐานการทำวิจัย เป็นการเพิ่มโลกทัศน์ นอกเหนือจากวิชาชีพหรืองานประจำที่ปฏิบัติอยู่ สามารถนำไปประยุกต์หรือปรับใช้ทั้งงานในหน้าที่และการพัฒนาตนเองให้มีขีดความสามารถและประสิทธิภาพสูงขึ้น

เอกสารการศึกษาวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความเมตตาที่ให้คำแนะนำ การเขียนเอกสารวิจัยให้เป็นไปตามแนวทางและขั้นตอนที่ถูกต้องจาก พลตรี พิศณุ คงเมือง อาจารย์ที่ปรึกษา นายรุ่งศักดิ์ ปิยะรัตน์ ผู้อำนวยการสำนัก 11 สำนักข่าวกรองแห่งชาติ ตลอดจนคณาจารย์ของวิทยาลัยการทัพบกทุกท่านที่กรุณาประสิทธิประสาทวิชา ให้ความรู้และประสบการณ์ที่ทรงคุณค่าอย่างยิ่ง

ผู้ทำวิจัยขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่กรุณาให้การสนับสนุนข้อมูล หากเอกสารวิจัยนี้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน สังคม และประเทศชาติโดยรวมแล้ว ความดีดังกล่าวผู้วิจัยขอมอบให้กับผู้มีพระคุณทุกท่านด้วยความเคารพ

ข้าราชการกับการเปลี่ยนแปลงสู่รัฐบาลดิจิทัล

ในอดีตที่ผ่านมาประเทศไทยไม่มีการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ ทำให้การพัฒนาประเทศอาจไม่มีความต่อเนื่องและทิศทางที่ชัดเจน เช่น เศรษฐกิจ อุตสาหกรรม การศึกษา โครงสร้างพื้นฐาน โทรคมนาคมและเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นต้น ซึ่งอาจส่งผลให้นักลงทุนต่างชาติขาดความมั่นใจต่อไทยว่าเมื่อเปลี่ยนรัฐบาล นโยบายต่างๆจะมีการเปลี่ยนแปลงด้วยหรือไม่ เนื่องจากรัฐบาลใหม่อาจดำเนินนโยบายไม่สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลเดิม ทำให้ประเทศไทยขาดความต่อเนื่องในการพัฒนาประเทศ ตัวอย่างประเทศที่มียุทธศาสตร์พัฒนาประเทศ¹ เช่น มาเลเซียกำหนดยุทธศาสตร์ชาติระยะ 30 ปี (พ.ศ.2534-2563) โดยกำหนดวิสัยทัศน์ คือ “ประชากรมมาเลเซียมีรายได้ต่อหัว USD 15,000/ปี ภายในปีพ.ศ.2563” ขณะบรูไนกำหนดยุทธศาสตร์ชาติระยะ 30 ปี (พ.ศ.2551-2578) กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “ประชาชนมีการศึกษาดีและมีทักษะสูง ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีเศรษฐกิจที่เจริญเติบโตอย่างมีพลวัตและยั่งยืน” เป็นต้น

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580)² จึงเป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ที่กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยกำหนดยุทธศาสตร์ 6 ด้าน คือ 1) ด้านความมั่นคง 2) ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน 3) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 5) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ 6) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศต้องปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ชาติ อย่างไรก็ตาม หากรัฐบาลในขณะนั้นมีนโยบายใหม่ที่เหมาะสมกับการพัฒนาประเทศก็สามารถดำเนินควบคู่กับยุทธศาสตร์ชาติได้

ปัจจุบันมี (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ.2560-2564³ กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “ยกระดับภาครัฐไทยสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน มีการทำงานแบบอัจฉริยะ ให้บริการโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลางและขับเคลื่อนสู่การเปลี่ยนแปลงได้อย่างแท้จริง” โดย (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลฯ มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาประเทศไทยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 6) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ แผนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ.2561-2564 ด้านที่ 2) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.2560-2564 (ฉบับที่ 12) ยุทธศาสตร์ที่ 5) การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน และยุทธศาสตร์ที่ 6) การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย รวมทั้งแผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 4) ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล

ความหมายและความจำเป็นของการเป็นรัฐบาลดิจิทัล

รัฐบาลดิจิทัล⁴ คือ การทำงานและการให้บริการของภาครัฐด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงาน โปร่งใส มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งเป็นกระบวนการของการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการ และการให้บริการของภาครัฐที่ถูกเปลี่ยนแปลงด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความมั่นคงปลอดภัย มีธรรมาภิบาล และมีเป้าหมายการสร้างโอกาสทางสังคมอย่างเท่าเทียม ด้วยข้อมูลข่าวสารและบริการต่างๆ ผ่านสื่อดิจิทัล เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน เพราะจะทำให้ประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลและสื่อดิจิทัลอย่างเท่าเทียม เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น จากการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศและบริการสาธารณะ โดยเฉพาะบริการสาธารณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต โดยผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล

ยุทธศาสตร์พัฒนาภาครัฐไทยสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล เป็นแนวคิดในการนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อพัฒนาสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยลักษณะปฏิบัติงานภาครัฐอยู่ในรูปแบบดิจิทัลที่ขับเคลื่อนโดยความต้องการของประชาชนหรือผู้ใช้บริการ (citizen driven) ซึ่งหมายถึงการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการได้โดยไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพพื้นที่ และภาษา รัฐบาลดิจิทัลในอนาคตจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการบริหารบ้านเมือง และเสนอความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของภาครัฐ

แนวโน้มเทคโนโลยีดิจิทัลสำคัญสำหรับรัฐบาลดิจิทัล

ข้าราชการ เป็นกลุ่มบุคคลที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการภาครัฐ จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลในระดับที่สามารถนำไปปรับใช้กับภารกิจของตนเอง เพื่อมุ่งไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล สรุปเทคโนโลยีดิจิทัลในปัจจุบัน ดังนี้
Virtual Reality (VR) คือการจำลองสภาพแวดล้อมจริงให้เสมือนจริง โดยผ่านการมองเห็น เสียง สัมผัส และกลิ่น เช่น การจำลองสถานที่ การจำลองสถานการณ์ เป็นต้น ส่วน Augmented Reality (AR) คือ การรวมสภาพแวดล้อมกับวัตถุเสมือนในเวลาเดียวกัน โดยวัตถุเสมือนอาจเป็นภาพ, วิดีโอ, เสียง, เช่น เกมโปเกมอน เป็นต้น

Advanced Geographic Information System หรือระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เช่น แผนที่ ภาพผ่านดาวเทียม ระยะทาง เข้าไปวิเคราะห์ผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งผลลัพธ์นำไปประยุกต์ใช้งานได้หลายด้าน เช่น การจัดการสิ่งแวดล้อม การวางผังเมือง การจัดการระบบสาธารณสุขปโภค เป็นต้น

Big Data คือนำข้อมูลในปริมาณมหาศาล เช่น ข้อความ รูปภาพ วิดีโอ เป็นต้น นำมาประมวลผล ใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์/คาดการณ์ และตอบสนองต่อผู้รับบริการแบบทันทีทันใด (real-time) โดยอาศัยเทคโนโลยี Internet of Things (IoT)

Open Any Data คือ การเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์สามารถให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลกับทุกภาคส่วน

Artificial Intelligence (AI) คือ เครื่องจักร (machine) ที่มีความสามารถในการรับรู้ การเรียนรู้ การให้เหตุผล และการแก้ปัญหาปรับเปลี่ยนเพื่อบริหารจัดการ และตอบสนอง การให้บริการอัตโนมัติ เรียกว่า ปัญญาประดิษฐ์

Cloud Computing คือ การเก็บข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อลดความยุ่งยากในการติดตั้งและลดต้นทุนการสร้างเครือข่ายด้วยตนเอง ซึ่งสามารถนำข้อมูลมาใช้ได้จากทุกที่ในโลก ด้วยการเชื่อมต่อกับระบบ Cloud Computing ผ่านอินเทอร์เน็ต

Cyber Security คือการรักษาปลอดภัยทางไซเบอร์โดยจัดทำมาตรฐานความปลอดภัยปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ทันสมัยและมีความยืดหยุ่น เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ เป็นต้น

Internet of Things (IoT) คือการเชื่อมโยงเทคโนโลยีดิจิทัลทุกอย่างเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น การสื่อสาร การใช้โมบายเทคโนโลยี การวิเคราะห์ Big Data รวมไปถึงการประสานงานกับภาคเอกชน และประชาชน

Block Chain คือการจัดเก็บข้อมูลและใช้ประโยชน์จากเครือข่ายเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และลดภาระการพึ่งพาคนกลาง ในการทำธุรกรรม ภายใต้ความปลอดภัยที่มีความน่าเชื่อถือบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ดังนั้น ข้าราชการต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลที่กล่าวมาแล้ว และที่จะมีการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เช่น 4G, 5G, Wi-Fi เป็นต้น เพื่อให้มีความรู้ความสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาสร้างนวัตกรรมหรือนำไปประยุกต์ใช้ปฏิบัติงาน ยกกระดับประสิทธิภาพการทำงานภาครัฐ ตอบสนองความต้องการของประชาชน ให้มีความสะดวกและรวดเร็ว ถูกต้องและตรวจสอบได้ ซึ่งจะนำไปสู่รัฐบาลดิจิทัล

กรณีศึกษาการเปลี่ยนแปลงองค์กรให้เข้าสู่รูปแบบองค์กรดิจิทัล

กรณีศึกษาที่ 1 โกดักพลาดท่าเพราะแพ้ไม่ได้⁵ บริษัท โกดัก ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2431 ในรัฐนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา โกดักเติบโตอย่างต่อเนื่องเป็นผู้นำตลาดการถ่ายภาพแบบฟิล์ม ได้แก่ ฟิล์ม อัตรูป กล้องถ่ายภาพ กระดาษอัตรูป เป็นต้น ความผิดพลาดของ โกดักเกิดจากผู้บริหารยึดติดกับความสำเร็จในอดีต ไม่ยอมรับความจริงว่า โกดักต้องพัฒนาปรับตัวให้ทันเทคโนโลยีการถ่ายภาพแบบดิจิทัล ทั้งนี้โกดักสามารถผลิตกล้องถ่ายภาพดิจิทัลได้ตั้งแต่ พ.ศ.2518 แต่ไม่นำออกมาจำหน่าย เพราะกลัวกระทบยอดขายฟิล์ม เนื่องจากกำไรของการอัตรูปภาพแบบฟิล์มสูงกว่าการอัตรูปภาพแบบดิจิทัลหลายเท่า

ต่อมา พ.ศ.2542 โกดักศึกษาอนาคตของการถ่ายภาพแบบดิจิทัล ผลการศึกษาคือ การถ่ายภาพแบบดิจิทัลมีคุณภาพแทนที่การถ่ายภาพแบบฟิล์ม แต่อาจใช้เวลากว่า 10 ปี ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวนี้โกดักควรพัฒนาและปรับธุรกิจถ่ายภาพแบบฟิล์มมาเป็นแบบดิจิทัล แต่แนวคิดของผู้บริหารโกดักต้องการรักษาตลาดฟิล์มเอาไว้ จึงไม่ให้ความสำคัญการถ่ายภาพแบบดิจิทัล ขณะที่บริษัทอื่นมีการพัฒนาการถ่ายภาพแบบดิจิทัลที่มีคุณภาพสูง ประกอบกับผู้ถ่ายภาพ (ลูกค้า) หันมาใช้บริการถ่ายภาพแบบดิจิทัลมากขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากมีความสะดวก รวดเร็ว งบประมาณและถ่ายใหม่ได้ทันที รวมทั้งราคาไม่แพง ทำให้การถ่ายภาพแบบฟิล์มลดความนิยมอย่างรวดเร็ว ทำให้โกดักต้องขาดทุนและประสบภาวะล้มละลายใน พ.ศ.2555

ความล้มเหลวของโกดักเป็นตัวอย่างสะท้อนให้เห็นว่า การไม่ยอมพัฒนาและปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัล ติดหล่มอยู่กับความสำเร็จในอดีตและไม่ก้าวไปสู่อนาคตที่มีเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นจุดหมายปลายทาง ซึ่งทำให้โกดักต้องล้มละลาย

กรณีศึกษาที่ 2 ปิดหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ อาคารพ์ของบางกอกโพสต์⁶ หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2546 บริษัทในเครือบางกอกโพสต์ มีเป้าหมายเป็นหนังสือพิมพ์ธุรกิจรายวันฉบับภาษาไทย แต่ต้องรับภาระการขาดทุนมาโดยตลอด โดยหวัง

ว่าจะมีกำไรในระยะยาว พ.ศ.2562 ธุรกิจหนังสือพิมพ์ต้องปรับตัวประกอบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เพราะรายได้ส่วนใหญ่มาจากโฆษณาตกลงอย่างมาก แต่ที่ส่งผลกระทบต่อหนักที่สุดคือการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นไปอย่างรวดเร็วและลงลึกถึงพฤติกรรมของผู้อ่าน ส่งผลกระทบต่อทุกธุรกิจ แต่สื่อสิ่งพิมพ์ถือว่าหนักที่สุด เมื่อผู้อ่านสามารถผลิตสื่อได้เอง

การประกาศของเครือบางกอกโพสต์ว่าการหยุดพิมพ์หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์และ M2F ภายในมีนาคม พ.ศ.2562 จึงสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบโดยตรงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงและความทันสมัยของเทคโนโลยีดิจิทัล ไม่ใช่การพ่ายแพ้เชิงธุรกิจ แต่เป็นการพ่ายแพ้ต่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลที่ข้าราชการควรรู้ เพื่อเปลี่ยนแปลงสู่รัฐบาลดิจิทัล

องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ธนาคารโลก (World Bank) ฯลฯ ได้จัดทำกรอบแนวคิดที่เหมาะสมของการพัฒนาสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ซึ่งกรอบแนวคิดเหล่านี้เป็นแนวทางที่รัฐบาลแต่ละประเทศสามารถนำมาปรับใช้กับการจัดทำนโยบาย และโครงการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศ เช่นเดียวกับการเลือกนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมมาปรับใช้ในแต่ละช่วงของการพัฒนารัฐบาลเพื่อมุ่งสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่สมบูรณ์ จากกรอบแนวคิดดังกล่าว สรุปและแบ่งระดับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของหน่วยงานภาครัฐได้ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 1: E-Government รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์เป็นจุดเริ่มต้นของการมุ่งสู่รัฐบาลดิจิทัล ภาครัฐให้บริการต่างๆ ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน แต่เป็นเพียงการบริการเฉพาะบางส่วนเท่านั้น นอกจากนี้บางหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องหรือทำงานในสายงานเดียวกัน อาจร่วมมือกัน เพื่อรวมศูนย์ของบริการอิเล็กทรอนิกส์เข้าไว้ยังจุด (Portal) เดียวกัน

ระดับ 2: Open Government ต้องอาศัยแรงผลักดันจากผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต้องขับเคลื่อนสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยเพิ่มอัตราการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล หากเป็นข้อมูลบนเอกสาร ก็จะต้องทำให้กลายเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และเริ่มดำเนินการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ (Open Public Data)

ระดับ 3: Data-Centric Government มุ่งเน้นการสร้างเว็บไซต์หรือระบบที่ให้บริการและตอบสนองผู้ใช้ (ประชาชน ภาคธุรกิจ และหน่วยงานภาครัฐ) โดยแต่ละหน่วยงานภาครัฐจะเริ่มให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและข้อมูลขององค์กร เช่น เดียวกับการปรับเปลี่ยนองค์กรไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล

ระดับ 4: Fully Digital Government หากภาครัฐของไทยสามารถปรับตัวเป็นรัฐบาลดิจิทัลได้อย่างสมบูรณ์ จะส่งผลให้สภาพแวดล้อมเชิงดิจิทัลของประเทศเกิดการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นหัวใจสำคัญของรัฐบาลดิจิทัล

ระดับ 5: Smart Government เป้าหมายของรัฐบาลดิจิทัล คือการมุ่งสู่การเป็นรัฐบาลอัจฉริยะ (Smart Government) โดยขับเคลื่อนด้วยการนำเทคโนโลยี Smart Machines มาปรับใช้กับการดำเนินงานและการให้บริการต่างๆ ของรัฐบาล

ความท้าทายและโอกาสต่อการเป็นรัฐบาลดิจิทัล

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการปรับตัวเข้าสู่ความเป็นหน่วยงาน/องค์กร/รัฐบาลดิจิทัลระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน จะเห็นได้ว่า จากบทความของคุณธนพงศ์พรรณธัญญรัตน์ ตกุล เจ้าของหนังสือ Digital Transformation in Action เปลี่ยนธุรกิจในยุคดิจิทัล วิเคราะห์ 10 เทรนด์ดิจิทัลที่ต้องรู้ ปี ค.ศ.2019⁷ สำหรับผู้บริหาร นักการตลาด และเจ้าของกิจการ สรุปการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัลของภาคเอกชน เช่น Disruption is the new normal คือความเปลี่ยนแปลงกระทบกับทุกอุตสาหกรรม เช่น การเงิน การธนาคาร สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นต้น

เตรียมความพร้อมยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมที่ 4 คือ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้งาน เช่น ปัญญาประดิษฐ์และหุ่นยนต์ (AI & Robotics), IoT (Internet of Things) เป็นต้น เพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่ายและเพิ่มประสิทธิภาพให้กับธุรกิจ องค์กรจำเป็นต้องเตรียมบุคลากรให้พร้อมเพื่อรองรับเทคโนโลยีดิจิทัลในอนาคต

IoT และ 5G มีการรับส่งข้อมูลเร็วกว่า 4G ถึง 4 เท่า ดูวิดีโอสตรีมมิ่ง และรองรับการเชื่อมต่อจากทุกอุปกรณ์จากอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมาก โดยใช้พลังงานเชื่อมต่ออุปกรณ์ ต่ำกว่ามาก (ยี่สิบอายุของแบตเตอรี่ได้ถึง 10 ปี) ดังนั้นอุปกรณ์ต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และภาคธุรกิจก็สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้โดยไม่ต้องผ่าน Wi-Fi Mobile App ไปในทิศทางการพัฒนา features ต่างๆ ทำงานรวดเร็ว ถูกต้องและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

Crypto ได้รับความสนใจ ส่วน Blockchain หลายองค์กรเริ่มนำมาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมทางการเงิน การชำระเงิน การโอนเงินระหว่างประเทศ การทำสัญญาซื้อขายแลกเปลี่ยน การขนส่ง การแพทย์ ฯลฯ

ขับเคลื่อนองค์กรด้วย Data และ Automation หลายองค์กรได้นำ Big Data และ Data Analytics มาใช้ องค์กรยังต้องมีหน้าที่สนับสนุนให้เกิดวัฒนธรรม กระบวนการ สภาพแวดล้อม ลดข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลของพนักงานทุกระดับ รวมถึงมีข้อกำหนดในการดูแลรักษาข้อมูลที่ชัดเจน โดยสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเหมาะสม ที่สำคัญคือ ต้องมีการกำหนดรูปแบบการตัดสินใจด้วยข้อมูลอย่างเป็นระบบ

การกำหนดกลยุทธ์ด้านดิจิทัลและการทำ Digital Transformation เพื่อสนับสนุนและเป็นเครื่องมือหลักในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันในยุคดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็น Big Data, Marketing Automation, Blockchain โดยมีการเปิดระบบเพื่อเชื่อมต่อข้อมูลและบริการจากภายนอกไปสู่ธุรกิจ/บริการอื่นๆ

การเรียนรู้จากการผิดพลาดในอดีต การเป็นยักษ์ใหญ่ในธุรกิจคงจะไม่สามารถการันตีความอยู่รอดขององค์กรในยุคดิจิทัลได้อีกต่อไป ที่จริงแล้วการมุ่งทดลองทำสิ่งใหม่ๆ ตลอดเวลาเป็นหัวใจที่สำคัญมากๆ ของการทำ Digital Transformation ให้ประสบความสำเร็จ แต่ขาดการวางแผนที่ดี ก็จะทำให้สิ้นเปลืองและสูญเสียโอกาสทางธุรกิจ

Agile หมายถึง ความสามารถ ด้านความรู้ ความคิด ทักษะ ทักษะคนดี รวมไปถึงการปฏิบัติงานต่างๆ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญและจำเป็นอย่างมากในการอยู่ในเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลอย่างมีความสุข ซึ่งไม่ใช่เรื่องยาก แต่ก็ไม่ใช่เรื่องง่ายเช่นกัน

Digital Transformation เป็นความต้องการของทุกธุรกิจ จะต้องเลือกว่า จะเป็นผู้ถูกทำให้ต้องยุติบทบาท (Disrupt) หรือ จะเป็นผู้เปลี่ยนแปลง (Transform) เพื่อสร้างโอกาสเพียงไม่กี่ปีที่ผ่านมาธุรกิจแบบดั้งเดิมล้วนประสบ Digital Disruption และต่อมาปรับตัวโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นกลยุทธ์หลักของธุรกิจและการตลาด สร้างความได้เปรียบจนสามารถแข่งขันกับเจ้าของสินค้าหรือแบรนด์ที่เป็นของบริษัทขนาดใหญ่ได้ เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน และคิดกลยุทธ์ให้ประสบความสำเร็จ ต้องการเรียนรู้ว่าทำไมธุรกิจต้อง Transform จะต้อง Transform อย่างไร และ Transform อย่างไรจึงจะสำเร็จ

จากบทความดังกล่าวเมื่อเทียบการปรับตัวสู่ยุคดิจิทัลของภาครัฐกับภาคเอกชน พบว่าการปรับตัวของภาคเอกชนมีความมุ่งมั่นและมีแรงขับเคลื่อนมากกว่าภาครัฐเพราะเป็นการอยู่รอดของภาคเอกชน หากภาคเอกชนมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวแต่เพียงลำพังโดยภาครัฐไม่เปลี่ยนแปลงการทำงานยุคดิจิทัลในลักษณะคู่ขนาน ก็ยากที่จะประสบความสำเร็จในเชิงธุรกิจและการทำงานของรัฐบาลสู่รัฐบาลดิจิทัล เช่น ความมั่นคง การศึกษา สาธารณสุข และความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในประเทศ เป็นต้น

ทั้งนี้ ปัจจัยโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นหนึ่งในปัจจัยที่สนับสนุนการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐมีประสิทธิภาพ และมุ่งสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยระดับการพัฒนาของโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวสะท้อนถึงประสิทธิภาพและ

ความพร้อมในการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ รวมไปถึงความครอบคลุมของโครงสร้างพื้นฐานและระดับการเข้าถึงบริการของผู้รับบริการทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชน

การดำเนินการของภาครัฐสู่การเปลี่ยนแปลงเป็นรัฐบาลดิจิทัล

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) หรือ สพร. เป็นหน่วยงานกลางของระบบรัฐบาลดิจิทัล ทำหน้าที่ให้บริการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการของหน่วยงานรัฐ และหน่วยงานอื่นเกี่ยวกับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

โดยสถาบันพัฒนาบุคลากรด้านดิจิทัลภาครัฐ : Thailand Digital Government Academy หรือ TDGA เป็นบริการรูปแบบพิเศษภายใต้การกำกับดูแลของ สพร. โดยจะทำหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สนับสนุน ให้บริการงานด้านวิชาการด้านทักษะดิจิทัล มาตรฐานองค์ความรู้ การจัดอบรม และการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อร่วมพัฒนาศักยภาพให้กับข้าราชการและบุคลากรภาครัฐให้มีความพร้อมในทักษะทางด้านดิจิทัลในการขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล

โครงการพัฒนาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Literacy Project) ^๘ เป็นโครงการที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) และสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) ได้มีความตระหนักร่วมกันถึงความจำเป็นในการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 ตามทิศทางและนโยบายของรัฐบาล และเล็งเห็นถึงโอกาสและความท้าทาย ของการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลในโลกยุคปัจจุบันที่ข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานของรัฐ จะต้องเผชิญในปัจจุบัน และในอนาคตอันใกล้ ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ข้าราชการและบุคลากรภาครัฐสามารถปรับตัว และมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานในบริบทของการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับภาครัฐและประเทศต่อไป จึงได้มีเจตนารมณ์ร่วมกันในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและ

บุคลากรภาครัฐ เห็นควรส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล หรือ Digital Literacy ซึ่งเป็นทักษะด้านดิจิทัลที่ข้าราชการและบุคลากรภาครัฐควรมี และสามารถพัฒนาได้ด้วยตนเอง

การเปลี่ยนแปลงของข้าราชการสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล

ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ.2560 เห็นชอบในหลักการเกี่ยวกับร่างแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล⁹ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเสนอ สรุปดังนี้

เห็นชอบร่างแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัลเพื่อให้ใช้เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพกำลังคนภาครัฐ

ข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเร่งพัฒนาตนเองและสนับสนุนการพัฒนาผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีทักษะด้านดิจิทัลในระดับที่สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมการทำงานหรือการให้บริการภาครัฐที่ทันสมัยและมีการเชื่อมโยงการทำงานและข้อมูลข้ามหน่วยงาน ด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้ โดยนำร่างแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาด้วย

ทุกส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ องค์กรกลางบริหารงานบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการให้มีการนำร่างแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลไปปรับใช้ในการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพกำลังคนในสังกัด ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล และการพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนการนำทักษะด้านดิจิทัลที่พัฒนาไปใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการทำงานและ

การให้บริการของรัฐ การสร้างองค์การภาครัฐที่ทันสมัย การเชื่อมโยงการทำงานและข้อมูลข้ามหน่วยงาน และการสร้างรัฐบาลแบบเปิดด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเป็นรูปธรรมด้วย

สำนักงบประมาณ สำนักงาน ก.พ.ร. คณะกรรมการบริหารพนักงานราชการ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (ดศ.) และหน่วยงานในสังกัด สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) (สคช.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทุกภาคส่วนให้การสนับสนุนการดำเนินงาน งบประมาณ และทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง ตามร่างแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐอย่างต่อเนื่องด้วย

สาระสำคัญของร่างแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล สรุปได้ดังนี้

เพื่อให้ภาครัฐมีกำลังคนที่มีทักษะด้านดิจิทัลที่เหมาะสมที่จะเป็นกลไกขับเคลื่อนที่สำคัญในการปรับเปลี่ยนภาครัฐเป็นรัฐบาลดิจิทัล เพื่อการพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ข้าราชการและบุคลากรภาครัฐสามารถปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานตามบทบาทและพฤติกรรมที่คาดหวังในบริบทของการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล และสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลใช้ให้เกิดประโยชน์

ภายในปีงบประมาณ พ.ศ.2565 ภาครัฐมีกำลังคนด้านดิจิทัลที่มีทักษะที่เหมาะสมในการดำเนินบทบาทและพฤติกรรมที่คาดหวังในการปรับเปลี่ยนภาครัฐเป็นรัฐบาลดิจิทัล ภาครัฐใช้เทคโนโลยีในการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการและการบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนและผู้รับบริการสร้างความเท่าเทียมและลดความเหลื่อมล้ำ

การพัฒนาที่เชื่อมโยงทิศทางและแนวทางการปรับเปลี่ยนภาครัฐเป็นรัฐบาลดิจิทัลมาสู่การพัฒนาระดับบุคคล การพัฒนาที่มุ่งเน้นการสร้างผู้นำเพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาขีดความสามารถกำลังคนในการสร้างนวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

การพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนากรอบความคิดที่สนับสนุนการสร้างระบบและการทำงานแบบดิจิทัล (Digital Mindset) การพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะและความสามารถเพื่อการทำงานในปัจจุบัน (ร้อยละ 70 ของระยะเวลาการพัฒนา) และการเตรียมความพร้อมเพื่อการทำงานในอนาคต (ร้อยละ 30 ของระยะเวลาการพัฒนา) การพัฒนาที่ส่งเสริมการสร้างสมดุลของกระบวนการเรียนรู้ และการสร้างเครื่องมือและกลไกสนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาที่คำนึงถึงความเชื่อมโยงและสอดคล้องประสานระหว่างการพัฒนาบุคลากร

บทบาทและพฤติกรรมที่คาดหวังต่อข้าราชการและบุคลากรภาครัฐในการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล

เพื่อให้การพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ มีความสอดคล้องกับบทบาทและลักษณะงานที่ปฏิบัติของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ จึงได้จัดกลุ่มข้าราชการและบุคลากรภาครัฐซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา ออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม 1 ผู้บริหารระดับสูง กลุ่ม 2 ผู้อำนวยการกอง กลุ่ม 3 ผู้ทำงานด้านนโยบายและงานวิชาการ กลุ่ม 4 ผู้ทำงานด้านบริการ กลุ่ม 5 ผู้ปฏิบัติงานเฉพาะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และกลุ่ม 6 ผู้ปฏิบัติงานอื่น ให้มีการพัฒนาความรู้และทักษะด้านดิจิทัลตามระยะเวลาที่เหมาะสม

จากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ.2560 จะเห็นได้ว่า ข้าราชการจะต้องมีการปรับตัวและรองรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่รัฐบาลดิจิทัล โดยมุ่งเน้นที่ข้าราชการพลเรือนเป็นกลุ่มนำร่องในปี พ.ศ.2563 และในปี พ.ศ.2565 ข้าราชการทุกประเภทจะต้องมีสมรรถนะและองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงานด้วยระบบดิจิทัล (Digital literacy)

ตามแนวทางการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐปี พ.ศ.2565 เป้าหมายคือ ข้าราชการและบุคลากรภาครัฐสามารถปรับตัวและมีทักษะ ศักยภาพเหมาะสมต่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล ซึ่งที่ผ่านมาในส่วนข้าราชการพลเรือนมีการ

เริ่มโครงการวัดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับดิจิทัล เพื่อประเมินและจัดระดับการพัฒนาให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ อย่างไรก็ตาม ยังไม่พบความต่อเนื่องและการพัฒนาที่เป็นระบบ การดำเนินการเพื่อเปลี่ยนแปลงและเตรียมความพร้อมข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเป็นไปเฉพาะแต่หน่วยงาน การบูรณาการในภาพรวมหรือการพัฒนาในองยังไม่มีความชัดเจน ประกอบกับแต่ละหน่วยงานมีความจำเป็นและทักษะด้านดิจิทัลที่ใช้สำหรับสนับสนุนภารกิจแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องจัดกลุ่มและออกแบบการพัฒนาให้เหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง ให้กับกลุ่มเป้าหมายทั้ง 6 กลุ่ม สรุปดังนี้

กลุ่มผู้บริหารระดับสูง เป้าหมายคือ เป็นผู้นำด้านดิจิทัลภาครัฐ กลุ่มผู้อำนวยการกอง เป้าหมายคือ เป็นผู้บริหารการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัลระดับองค์กร กลุ่มผู้ทำงานด้านนโยบายและงานวิชาการ เป้าหมายคือ เป็นผู้ใช้ข้อมูลดิจิทัลเพื่อสนับสนุนนโยบาย กลุ่มผู้ทำงานด้านบริการ เป้าหมายคือ ผู้อำนวยการความสะอาดด้านดิจิทัลภาครัฐ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานเฉพาะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เป้าหมายคือ ผู้ปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีขององค์กร และกลุ่มสุดท้ายกลุ่มผู้ปฏิบัติงานอื่น เป้าหมายคือ ผู้ปฏิบัติงานภาครัฐที่เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล

ปัจจุบันข้าราชการมีความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลยังไม่เพียงพอเพื่อนำไปสู่รัฐบาลดิจิทัล รัฐบาลจึงได้จัดหาแนวทางการพัฒนาข้าราชการให้มีทักษะและความรู้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยมีการจัดตั้งหน่วยงานสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล กำกับดูแลสถาบันพัฒนาบุคลากรด้านดิจิทัลภาครัฐ : Thailand Digital Government Academy หรือ TDGA เพื่อ ส่งเสริม สนับสนุน ให้บริการงานด้านวิชาการด้านทักษะดิจิทัล จัดทำและควบคุมมาตรฐานองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะดิจิทัล การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อร่วมพัฒนาศักยภาพให้กับข้าราชการและบุคลากรภาครัฐในรูปแบบเครือข่าย และจัดอบรมและสัมมนาเพื่อยกระดับทักษะดิจิทัลให้กับข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ

สรุปแนวทางการพัฒนาข้าราชการสู่รัฐบาลดิจิทัล

ผู้นำด้านดิจิทัลภาครัฐของทุกหน่วยงาน เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนองค์กร ด้วยการสนับสนุนให้ข้าราชการในหน่วยงานได้พัฒนาทักษะด้านดิจิทัลให้เหมาะสมกับภารกิจความรับผิดชอบของตน และเรียนรู้ต่อยอดเพื่อภารกิจในอนาคต เข้าใจและกำหนดยุทธศาสตร์องค์กรเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลและขับเคลื่อนให้เป็นรูปธรรม

ผู้บริหารการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัลระดับองค์กร นำนโยบายมาปฏิบัติและกำกับดูแลให้มีการดำเนินการเพื่อให้มั่นใจว่า ข้าราชการและบุคลากรในองค์กรได้รับการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะด้านดิจิทัลอย่างทั่วถึง และเหมาะสม โดยสร้างสมดุลของกระบวนการเรียนรู้ และการสร้างเครื่องมือและกลไกสนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เช่น องค์กรแห่งการเรียนรู้ การสร้างหน่วยงานต้นแบบภายในเพื่อเป็นต้นแบบสำหรับการขยายผลต่อยอดการปฏิบัติให้ครบทุกภาคส่วน นอกจากนี้ การกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน และประชาสัมพันธ์ภายในองค์กร เพื่อร่วมแรงร่วมใจในการนำพาองค์กรเพื่อบรรลุตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ เช่น เป็นองค์กรที่สร้างสรรค์นวัตกรรมโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลให้กับข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ ได้แก่ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ภายใต้การดำเนินการของสถาบันพัฒนาบุคลากรด้านดิจิทัลภาครัฐ: Thailand Digital Government Academy หรือ TDGA และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) จัดหลักสูตรอบรม สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตรออนไลน์ เพื่อสนับสนุนให้ข้าราชการและบุคลากรภาครัฐได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้ต้องมีการสำรวจความต้องการและรวบรวมข้อมูลการใช้งานดิจิทัลของแต่ละหน่วยงาน แล้วจึงออกแบบหลักสูตรให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สนองตอบเป้าประสงค์และบริบทของแต่ละหน่วยงาน

การสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสู่รัฐบาลดิจิทัล เพื่อให้ข้าราชการและบุคลากรภาครัฐมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาและเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนทักษะด้านดิจิทัล ควรกำหนดให้ทักษะด้านดิจิทัล ถือเป็นคุณสมบัติพิเศษที่ได้รับค่าตอบแทนเช่นเดียวกับทักษะด้านภาษาต่างประเทศ โดยกำหนดให้ข้าราชการและบุคลากรภาครัฐที่ผ่านการทดสอบประเมินวัดความรู้เกี่ยวกับดิจิทัล ในระดับที่กำหนดไว้ได้รับค่าตอบแทนพิเศษ ทั้งนี้ สามารถกำหนดระดับของค่าตอบแทนรวมทั้งระยะเวลาในการทดสอบ เช่น การทดสอบประจำปี หรือการทดสอบตามห้วงเวลาที่กำหนดไว้ หากผ่านการทดสอบก็จะได้รับค่าตอบแทน และหากทดสอบในระดับที่สูงขึ้นก็จะได้รับค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องออกแบบการจ่ายค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับการใช้งานจริง ให้มีหน่วยงานกลางที่ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวนี้

การสร้างเสริมจิตสำนึกในการรักษาความปลอดภัย และความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งานดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ นับเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาและเพิ่มพูนองค์ความรู้เกี่ยวกับดิจิทัล ให้กับข้าราชการและบุคลากรของรัฐ ต้องให้ความสำคัญและผลักดันให้ตระหนักและเห็นถึงความจำเป็น มิใช่มุ่งเพียงสร้างองค์ความรู้ด้านดิจิทัลเพียงอย่างเดียว แต่ต้องเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อให้รู้เท่าทันและสามารถใช้งานดิจิทัลได้อย่างสร้างสรรค์เกิดประโยชน์แก่ตนเองและองค์กร การกำหนดหลักสูตร การอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ ควรมีการสอดแทรกการบรรยายและเทคนิคต่างๆ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจและซึมซับจนสามารถใช้งานดิจิทัลควบคู่กับการรักษาความปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สร้างการยอมรับและเผยแพร่ความเข้าใจ ปัจจัยสำคัญที่จะขับเคลื่อนให้การพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐสัมฤทธิ์ผล คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องเข้าสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล เพื่อลดความสงสัย และการต่อต้านจากข้าราชการ เนื่องจากหน่วยงานมีองค์ประกอบของบุคลากรในหลายรุ่น (Generation) ดังนั้น การตอบรับกับการพัฒนาอาจมีไม่เท่ากัน และธรรมชาติของมนุษย์ที่ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง จึงต้องสร้างค่านิยม เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเห็นคุณค่าโดยให้ถือเป็นวาระแห่งชาติ ซึ่งไม่เพียงแต่ภาครัฐเท่านั้น ในส่วนภาคเอกชน

และทุกภาคส่วน ควรช่วยกันเพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ดิจิทัลอย่างแพร่หลาย และต้องเริ่มพัฒนาคนทุกระดับโดยเริ่มต้นตั้งแต่การศึกษาในระดับประถมศึกษา จนถึงการพัฒนาให้กับผู้สูงอายุ เพื่อให้การใช้ระบบดิจิทัลครบวงจรสำหรับคนทุกวัยและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียนการสอนในปัจจุบันควรเป็นแบบสหวิชา คือการมีความรู้หลายแขนงที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ควบคู่กับความรู้เทคโนโลยีดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ให้สามารถนำมาใช้งานและประยุกต์ให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งเมื่อทุกคนมีความรู้ แบบสหวิชา ก็จะพัฒนาประเทศในภาคเอกชน และถ้าทำงานภาครัฐก็เป็นแรงขับเคลื่อนส่วนหนึ่งไปสู่รัฐบาลดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

¹ [อินโฟกราฟิก] แอบส่อง “ยุทธศาสตร์ชาติ” ของประเทศใกล้เคียง [อินเทอร์เน็ต]. สำนักงานบริหารนโยบายของนายกรัฐมนตรี; 1 ส.ค. 2560 [เข้าถึงเมื่อ 18 มิ.ย. 2562]. เข้าถึงได้จาก : <https://pmdu.soc.go.th/national-strategy-from-nearby-countries/3266>

² ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐ (ฉบับย่อ) [อินเทอร์เน็ต]. สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ; [เข้าถึงเมื่อ 18 มิ.ย. 2562]. เข้าถึงได้จาก: https://www.nesdb.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf

³ (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2560-2564 [อินเทอร์เน็ต]. พิมพ์ครั้งที่ 1 (ก.พ. 2560) ส่วนนโยบายรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ฝ่ายนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์. [เข้าถึงเมื่อ 18 มิ.ย.2562]. เข้าถึงได้จาก: https://www.dga.or.th/upload/download/file_7df9587e0256b460788797538defac45.pdf

⁴ ภาครัฐไทยกับการก้าวเข้าสู่รัฐบาลดิจิทัล [อินเทอร์เน็ต]. สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. [เข้าถึงเมื่อ 18 มิ.ย. 2562]. เข้าถึงได้จาก: https://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2559/mar2559-7.pdf

⁵ โกดักพลาดทำเพราะแพ้มันได้ [อินเทอร์เน็ต]. by SME Thailand. 28 ธ.ค. 2560 [เข้าถึงเมื่อ 18 มิ.ย.2562]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.smethailandclub.com/trick-414-id.html>

⁶ ปิดหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ อารมณ์ของบางกอกโพสต์ [อินเทอร์เน็ต]. Money2Know. 20 ก.พ.2562 [เข้าถึงเมื่อ 18 มิ.ย. 2562]. เข้าถึงได้จาก: <https://money2know.com/โพสต์ทูเดย์/>

⁷ เทรนด์ดิจิทัลที่ต้องรู้ ในปี 2019 [อินเทอร์เน็ต]. กรุงเทพฯธุรกิจจุดประกาย.25 ม.ค.2562.
[เข้าถึงเมื่อ 18 มิ.ย. 2562]. เข้าถึงได้จาก:<http://www.judprakai.com/life/880>

⁸ Digital literacy Project [อินเทอร์เน็ต]. สำนักงาน ก.พ. [เข้าถึงเมื่อ 18 มิ.ย. 2562].
เข้าถึงได้จาก: <https://www.ocsc.go.th/DLProject/mean-dlp>

⁹ แนวทางพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ เพื่อการปรับเปลี่ยน
เป็นรัฐบาลดิจิทัล [อินเทอร์เน็ต]. สำนักงานข้าราชการพลเรือน. 25 ม.ค.2560.
[เข้าถึงเมื่อ 18 มิ.ย.2562]. เข้าถึงได้จาก
https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/page/process_devskill_digital.pdf

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ นายวันชัย แผ่นทอง

วัน เดือน ปี เกิด 23 เมษายน 2516

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ.2535 มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) โรงเรียนโยธินบูรณะ กทม.
พ.ศ.2540 วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
พ.ศ.2546 วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมไฟฟ้า
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2541 วิศวกรไฟฟ้าสื่อสาร 3
พ.ศ.2546 วิศวกรไฟฟ้าสื่อสาร 4
พ.ศ.2548 วิศวกรไฟฟ้าสื่อสาร 5
พ.ศ.2550 วิศวกรไฟฟ้าสื่อสาร 6
พ.ศ.2551 วิศวกรไฟฟ้าสื่อสาร ชำนาญการ
พ.ศ.2559 วิศวกรไฟฟ้าสื่อสาร ชำนาญการพิเศษ

ตำแหน่งปัจจุบัน

พ.ศ.2561 ผู้อำนวยการส่วนปฏิบัติการที่ 7 สำนัก 11
สำนักข่าวกรองแห่งชาติ